

2015/57

ONTVANGEN 07 APR. 2016

Ministerie van Onderwijs, Cultuur en
Wetenschap

>Retouradres Postbus 16375 2500 BJ Den Haag

Hogeschool van Arnhem en Nijmegen (HAN)
T.a.v. De heer F.H.J. Stöteler
Postbus 5375
6802 EJ ARNHEM

**Hoger Onderwijs en
Studiefinanciering**
Rijnstraat 50
Den Haag
Postbus 16375
2500 BJ Den Haag
www.rijksoverheid.nl

Contactpersoon

[Redacted]

Onze referentie
919201

Bijlagen
1

Datum **06 APR. 2016**
Betreft Besluit macrodoelmatigheidstoets Ad Sociaal Werk

Een belanghebbende kan tegen dit besluit binnen zes weken na de dag waarop het besluit hem is toegezonden schriftelijk bezwaar maken. De belanghebbende dient daartoe een bezwaarschrift in bij de minister/staatssecretaris van OCW, onder vermelding van "Bezwaar", ter attentie van DUO, Postbus 606, 2700 ML in Zoetermeer. Meer informatie over het maken van bezwaar vindt u op www.bezwaarschriftenocw.nl

Geachte heer Stöteler,

Met de brief van 17 december 2015, door de Commissie Doelmatigheid Hoger Onderwijs (hierna: CDHO) ontvangen op 21 december 2015, hebt u mij het voornemen voorgelegd om het Associate degree-programma Sociaal Werk als bekostigd programma (deeltijd en duaal) te verzorgen in Nijmegen. De opleiding is voorgesteld in het Croho onderdeel Gedrag en Maatschappij en de studielast is door u bepaald op 120 studiepunten.

Advies CDHO

De CDHO heeft mij bij brief van 8 februari 2016, kenmerk 2015/57, negatief geadviseerd over uw aanvraag. Dit advies, dat integraal deel uitmaakt van dit besluit, treft u hierbij aan.

Besluit

Gelet op het bovengenoemd advies van de CDHO, het bepaalde in de Wet op het hoger onderwijs en wetenschappelijk onderzoek (hierna: WHW) en in de Beleidsregel doelmatigheid hoger onderwijs 2014 (hierna: Beleidsregel), heb ik besloten niet in te stemmen met uw voornemen om het Associate degree-programma Sociaal Werk als bekostigd programma (deeltijd en duaal) te verzorgen in Nijmegen.

Beoordelingskader

De wettelijke grondslag voor mijn besluitvorming is gelegen in artikel 6.2 van de WHW. Voorts is de Beleidsregel leidraad geweest voor mijn afwegingen.

Motivering

Overeenkomstig het advies van de CDHO concludeer ik dat uw aanvraag niet voldoet aan de voorwaarden b en c van artikel 6 van de Beleidsregel. Voor de nadere motivering verwijst u naar het advies van de CDHO.

Een afschrift van deze brief is verzonden aan de CDHO, de NVAO, DUO-Groningen, de Inspectie van het Onderwijs en de VH.

Onze referentie
919201

Met vriendelijke groet,

de minister van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap,
namens deze,
de directeur Hoger Onderwijs en Studiefinanciering,

drs. R. Minnée

Ministerie van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap
t.a.v. de directeur Hoger Onderwijs & Studiefinanciering
drs. R. Minnée
Postbus 16375
2500 BJ DEN HAAG

Geachte heer Minnée,

datum Hierbij ontvangt u het advies van de Commissie Doelmatigheid Hoger Onderwijs
8 februari 2016 inzake de aanvraag nieuwe opleiding van de Hogeschool van Arnhem en
Nijmegen (HAN) ten behoeve van de hbo Ad Sociaal Werk te Nijmegen.

onderwerp
advies nieuwe opleiding
hbo Ad
Sociaal Werk
Hogeschool van Arnhem en
Nijmegen (HAN)
Nijmegen

Ik verzoek u mij een afschrift van uw besluit toe te zenden.

Ik ga ervan uit u hiermee voldoende te hebben geïnformeerd,
met vriendelijke groet,

ons kenmerk
2015/57

bijlage
advies CDHO

drs. P.M.M. Rullmann
voorzitter CDHO

Ministerie van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap
t.a.v. de Minister
mw. dr. M. Bussemaker
Postbus 16375
2500 BJ DEN HAAG

Advies Geachte mevrouw Bussemaker,

Op 21 december 2015 heeft de Commissie Doelmatigheid Hoger Onderwijs het voornemen ontvangen van Hogeschool van Arnhem en Nijmegen (HAN) om de hbo Ad Sociaal Werk als bekostigd programma in Nijmegen te verzorgen. Op 6 januari 2016 heeft de commissie verzocht om ontbrekende gegevens aan te vullen. De aanvraag was op 1 februari 2016 voorzien van alle voor de beoordeling van de aanvraag benodigde gegevens en is door de commissie in behandeling genomen.

datum
8 februari 2016

onderwerp
nieuwe opleiding
Hogeschool van Arnhem en
Nijmegen (HAN)
hbo Ad
deeltijd en duaal
Sociaal Werk
Nijmegen

Advies Commissie Doelmatigheid Hoger Onderwijs

Gelet op het hierna volgende adviseert de commissie u om negatief te besluiten op het verzoek van Hogeschool van Arnhem en Nijmegen (HAN) om de hbo Ad Sociaal Werk als bekostigd Ad programma in Nijmegen te verzorgen.

ons kenmerk
2015/57

Beoordelingskader

De wettelijke grondslag voor dit advies is gelegen in artikel 6.2 van de Wet op het Hoger onderwijs en Wetenschappelijk onderzoek (WHW). Voorts heeft de Beleidsregel doelmatigheid hoger onderwijs van 3 juli 2014, verder te noemen de Beleidsregel, voor de commissie als leidraad gediend. Het beoordelingskader treft u in de bijlage bij dit advies aan.

bijlage
beoordelingskader

Omschrijving van de aanvraag

Aanvrager wil een nieuw Ad programma Sociaal Werk realiseren in Nijmegen. Het Ad programma behoort bij de bacheloropleiding Maatschappelijk Werk en Dienstverlening, ingedeeld in het Croho onderdeel Gedrag en maatschappij. Het programma omvat 120 ECTS, is Nederlandstalig en wordt in duale en deeltijdvorm aangeboden. Studenten worden opgeleid tot sociaal werker niveau 5. Zij leren kwetsbare burgers zelfredzamer te zijn, kunnen zich bewegen tussen verschillende werelden en culturen, kunnen problemen signaleren en daar samen met burgers oplossingen voor zoeken en zij kunnen coördinerende taken uitvoeren. De Ad is toegankelijk voor mbo-4 opgeleiden die door willen groeien naar een hoger niveau. De deeltijdstudenten moeten bij aanvang en gedurende de opleiding beschikken over een baan van tenminste 20 uur per week, de duale studenten over een baan van tenminste 24 uur. Na afronding van de Ad kunnen studenten, afhankelijk van de gevolgde vakken en eventueel na het volgen van een schakelprogramma van 30 ECTS, doorstromen naar het derde studiejaar van de bachelor Maatschappelijk Werk en Dienstverlening, SPH of Pedagogiek.

Aanvrager doet een beroep op criteria a, b en c in art. 6 van de Beleidsregel.

**Commissie
Doelmatigheid
Hoger Onderwijs**

pagina 2 van 6 **Motivering**

De aanvraag voldoet naar mening van de commissie aan criterium a in art. 6 van de Beleidsregel. De aanvraag voldoet niet aan de criteria b en c in art. 6 van de Beleidsregel.

Beoordeling criterium a Beleidsregel

Aanvrager stelt dat de Ad Sociaal Werk nieuw is en dat de gewenste vernieuwing niet gerealiseerd kan worden binnen het bestaande onderwijsaanbod. Bij criterium c heeft aanvrager verwante Ad programma's opgesomd. Het betreft drie onbekostigde Ad programma's van NTI (Jeugdwerker, Kinderopvang en Welzijn en zorg voor ouderen) en drie bekostigde Ad programma's die nog niet gerealiseerd zijn: De Ad Sociaal Werk in de Zorg van Windesheim, de Ad Sociaal Pedagogische Hulpverlening van Avans en de Ad Ervaringsdeskundige van Fontys. Aanvrager heeft de Ad Sociaal Werk in de Zorg van de Christelijke Hogeschool Ede en de Ad Ervaringsdeskundige van de Hanzehogeschool niet bij de vergelijking betrokken.

De commissie heeft aanvrager verzocht de curricula van verwante Ad's te vergelijken met het programma van de voorgenomen Ad. Volgens aanvrager is de Ad van Windesheim met name gericht op de zorg voor licht verstandelijk gehandicapten, terwijl de voorgenomen Ad gericht is op een grotere diversiteit aan doelgroepen en daardoor meer verschillende begeleidings- en hulpverleningsmethoden omvat. Aanvrager heeft geen vergelijking gemaakt op curriculumniveau en heeft evenmin een vergelijking gemaakt met andere verwante Ad programma's. De commissie heeft zelf de curricula van verwante Ad programma's vergeleken. De commissie constateert op grond van deze vergelijking dat de Ad Sociaal Werk in de Zorg weliswaar primair gericht is op de zorgsector en niet op het welzijnswerk, maar dat de inhoudelijke overeenkomsten zeer sterk zijn. In mindere mate zijn overeenkomsten zichtbaar met het Ad programma Sociaal Pedagogische Hulpverlening. De commissie concludeert dat de Ad Sociaal Werk al bestaat. Daarmee is de noodzaak in de zin van de Beleidsregel reeds aangetoond. De aanvraag voldoet aan criterium a in art. 6 van de Beleidsregel.

Beoordeling criterium b Beleidsregel

Aanvrager stelt dat de Ad Sociaal Werk beantwoordt aan een arbeidsmarktbehoefte in combinatie met een maatschappelijke behoefte.

Ter onderbouwing van de maatschappelijke behoefte aan de Ad Sociaal Werk verwijst aanvrager naar de brief van de Minister van Onderwijs aan de Tweede Kamer van 5 juni 2015, waarin zij aangeeft het ontwikkelen van Ad's te stimuleren en naar het rapport Klaar voor de Toekomst van het Nederlands Instituut voor Zorg en Welzijn. In dit rapport uit 2005 wordt de behoefte aan een nieuwe beroepenstructuur beschreven in het maatschappelijk werk en welzijnswerk, de jeugdzorg, kinderopvang, gehandicaptenzorg en geestelijke gezondheidszorg. Er zijn, in samenwerking met de sectorraad HSAO, competentie- en beroepsprofielen opgesteld die beantwoorden aan de veranderende vraag vanuit de maatschappij. Er wordt in dit rapport echter geen aandacht besteed aan de Ad. Tenslotte verwijst aanvrager naar het Sectorplan HSAO, Vele takken één stam, uit 2008. In dit sectorplan is de Ad als zelfstandig niveau nog niet opgenomen. De commissie constateert dat de maatschappelijke behoefte is aangetoond aan de hand van de brief van de Minister van OCW.

Voor wat betreft de arbeidsmarktbehoefte heeft aanvrager een onderzoek laten uitvoeren door Kenniscentrum Beroepsopleidingen Arbeidsmarkt (KBA) en wordt verwezen naar ROA, De arbeidsmarkt naar opleiding en beroep tot 2018 en een prognose van het UWV.

ROA, De arbeidsmarkt naar opleiding en beroep tot 2018, is ronduit negatief over de arbeidsmarktperspectieven in de sector hbo sociaal cultureel: de arbeidsmarktperspectieven zijn slecht en er worden geen knelpunten verwacht in de personeelsvoorziening (p. 67). Deze slechte prognose wordt veroorzaakt door een hoge instroom gecombineerd met een sterk krimpende werkgelegenheid (p. 69). Het meest recente ROA rapport, De arbeidsmarkt naar opleiding en beroep tot 2020, hanteert een iets andere sectorale indeling. De prognose is echter nog steeds ongunstig: de arbeidsmarktperspectieven voor hbo gedrag en maatschappij worden getypeerd als matig (p. 70). ROA licht toe: 'Ook voor de hbo-richting gedrag en maatschappij worden matige perspectieven voorzien, welke hoofdzakelijk resulteren uit het grote aantal gediplomeerden uit deze opleidingscategorie dat zich zal aanbieden op de arbeidsmarkt en ook het hoogste werkloosheidspercentage van alle hbo-opleidingen. Binnen deze opleidingscategorie hebben gediplomeerden van hbo pedagogiek nog de meeste kans op werk. Zij hebben redelijke perspectieven die hoofdzakelijk toe te schrijven zijn aan de bovengemiddelde vervangingsvraag' (p. 69).

De UWV Arbeidsmarktprognose 2014-2015 stamt uit juni 2014 en is inmiddels niet meer geheel actueel. De tendens voor de sector zorg en welzijn is negatief: 'Als geheel verdwijnen in zorg en welzijn in 2014 zo'n 22 duizend banen en in 2015 nog eens 13 duizend. Dit nadat in 2013 er al 21 duizend banen verloren waren gegaan. In drie jaar tijd berekenen we een krimp van 56 duizend banen, ofwel een gecumuleerde krimp van 4%. Daarmee komt een voorlopig einde aan een langdurige groei in deze sector. De sector zorg en welzijn lijkt zich te evolveren van banenmotor tot krimpsector. We merken op dat dit een tijdelijke situatie is. Op termijn zal er vermoedelijk – door de vergrijzing en de wensen van de zorgconsument – meer zorgvraag en daarmee weer groei van de werkgelegenheid te verwachten zijn. De prognose van krimpende werkgelegenheid voor zorg en welzijn wordt bevestigd door recente inzichten uit de branches zelf. In een werkgeversenquête in de sector zorg en welzijn is gevraagd welke afname of toename van het personeelsbestand wordt verwacht in 2013 en 2014. Daaruit blijkt dat per saldo een krimp van 37 duizend banen wordt voorzien in de periode 2013-2014. Dit getal bevestigt de voor dit onderzoek gemaakte berekeningen.' (p. 33).

Het onderzoek dat aanvrager door KBA heeft laten uitvoeren schetst een veel positiever beeld. KBA heeft 'sleutelinformanten', potentiële werkgevers en potentiële studenten uit de regio geïnterviewd. Uit gesprekken met 8 'sleutelinformanten' blijkt dat behoefte is aan het opscholen van mbo-4 medewerkers naar een hoger niveau als gevolg van de toenemende complexiteit van de zorg-/ hulpvraag, de verschuiving van 'zorgen voor' naar 'zorgen dat' en de extra accenten in de beroepsuitoefening. Voor wat betreft het werkgeversdeel zijn 227 organisaties benaderd om deel te nemen aan het onderzoek. 92 organisaties (41%) hebben gereageerd. De onderzoekers geven aan dat er onvoldoende informatie beschikbaar is om te beoordelen of de responsgroep representatief is voor de totale doelpopulatie (p. 15). 68% van de onderzochte organisaties heeft aangegeven dat men nu, of op termijn, één of meer professional(s) met het

**Commissie
Doelmatigheid
Hoger Onderwijs**

pagina 4 van 6 ADSW-profiel aan het werk heeft. Bij de meerderheid van deze organisaties komt de kern van het taak- en competentieprofiel van de ADSW'er reeds voor. De dominante functies die genoemd worden zijn die van Persoonlijk begeleider, Ambulant begeleider, Activiteitenbegeleider, (wijk)Coach en (zorg)Coördinator. De overige functies waarin het profiel voorkomt zijn de functies van: Sociaal Werker Opvoedingsondersteuning, Sociaal Werker Opbouw Werk, (ortho)Pedagoog, Jongerenwerker, Teamleider, Werkbegeleider, Sociaal Makelaar en School Maatschappelijk Werker. Van de 57 organisaties die aangeven dat het profiel van de Ad'er Sociaal Werk in hun organisatie voorkomt, zeggen 46 dat er grote tot zeer grote behoefte is aan deze Ad'ers. Het gaat met name om grote organisaties in de GGZ, Gehandicaptenzorg, Jeugdzorg en Welzijn (p. 21). Een deel van deze grote organisaties is bereid te betalen voor opscholing van medewerkers. De onderzoekers hebben verder de behoefte aan Ad'ers Sociaal Werk in het voedingsgebied van aanvrager gekwantificeerd. Op basis van een ruwe schatting, waarbij een vervangings- en uitbreidingsvraag van 3% wordt gehanteerd en wordt uitgegaan van een deeltijdbaan van 70%, komt men op een behoefte van 270 personen. Dit aantal hebben de onderzoekers vervolgens gecorrigeerd op 'eigen kweek' binnen organisaties, concurrentie vanuit andere opleidingen en een studierendement van 80%, resulterend in een arbeidsmarktbehoefte van 110 personen per jaar (p. 26).

De commissie constateert dat de landelijke arbeidsmarktgegevens een negatief beeld schetsen van de arbeidsmarktbehoefte in de sector zorg en welzijn. Het onderzoek van KBA biedt wel een positieve indicatie voor de arbeidsmarktbehoefte aan Ad'ers Sociaal Werk in de regio Arnhem-Nijmegen. Echter, zoals de onderzoekers zelf al aangeven moeten de concrete aantallen met grote voorzichtigheid worden betracht. Immers, het is niet zeker of de responsgroep representatief is voor alle organisaties in de regio, het percentage van 3% dat voor de uitbreidings- en vervangingsvraag wordt gehanteerd is aan de hoge kant en er is slechts zeer beperkt rekening gehouden met de uitstroom uit concurrerende opleidingen. Op grond hiervan constateert de commissie dat de arbeidsmarktbehoefte niet is aangetoond. Overigens heeft aanvrager niet inzichtelijk gemaakt in hoeverre het feit dat de Ad Sociaal Werk in deeltijd en in duale vorm zal worden aangeboden de negatieve arbeidsmarkt-tendensen relativeert.

De commissie concludeert dat de aanvraag beantwoordt aan een maatschappelijke behoefte, maar dat de arbeidsmarktbehoefte niet is aangetoond. De aanvraag voldoet niet aan criterium b in art. 6 van de Beleidsregel.

Beoordeling criterium c Beleidsregel

Aanvrager heeft aangegeven dat de Ad Sociaal Werk niet aansluit op een zwaartepunt in de prestatieafspraken. Dit heeft als gevolg dat de aanvraag moet voldoen aan alle onderdelen van criterium c.

Vanaf 21 december 2015 is op de site van de CDHO kennis gegeven van het voornemen van de HAN om de Ad Sociaal Werk in Nijmegen aan te bieden. Hiermee is aan de instellingen voor hoger onderwijs de mogelijkheid gegeven om hun zienswijzen op dit voornemen kenbaar te maken. Er zijn geen zienswijzen ingediend.

pagina 5 van 6 Aanvrager acht alleen de nog niet gestarte Ad Sociaal Werk in de Zorg van Windesheim verwant onderwijsaanbod. Aangezien deze Ad nog niet gestart is, kon aanvrager hier geen instroomcijfers van leveren. Aanvrager beschikte evenmin over instroomgegevens van de onbekostigde verwante Ad programma's. De commissie acht de Ad's Sociaal Werk in de Zorg van de CHE, de Ad Sociaal Pedagogisch Hulpverlener van Avans en de Ad Ervaringsdeskundige in de zorg van Fontys ook verwant. Aangezien deze programma's nog niet gestart zijn, zijn er nog geen instroomcijfers beschikbaar. De commissie heeft wel de instroomgegevens in de zijdelings verwante Ad Ervaringsdeskundige in de zorg van de Hanzehogeschool geraadpleegd. Dit programma kende de afgelopen jaren een eerstejaarsinstroom van 18, 13, 24 en 37 studenten.

In het onderzoek dat KBA heeft uitgevoerd wordt voorzichtig geconcludeerd dat de behoefte van werkgevers aan Ad'ers Sociaal Werk vertaald kan worden naar circa 110 instromende studenten per jaar, 75% deeltijd, 25% duaal. De wens vanuit een aantal werkgevers is echter niet zonder meer van invloed op de interesse vanuit studenten. Aanvrager geeft aan dat 42% van de geïnterviewde bachelorstudenten en 36% van de geïnterviewde mbo-studenten interesse heeft in dit Ad programma. Aanvrager heeft deze interesse niet vertaald in een concrete instroomprognose.

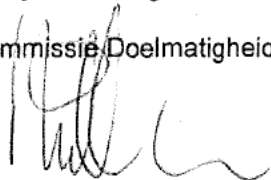
Aangezien aanvrager geen instroomprognose heeft geleverd, de instroom in het verwante aanbod niet in kaart heeft kunnen brengen en de arbeidsmarktbehoefte niet heeft aangetoond kan de commissie deze gegevens niet aan elkaar relateren. De ruimte voor deze Ad is niet aangetoond.

Op verzoek van de commissie heeft aanvrager een beschrijving geleverd van de inbedding in de regionale kennisinfrastructuur. De docenten van de Ad Sociaal Werk vormen een team met de docenten Sociaal Pedagogische Hulpverlening en Pedagogiek. Verder maakt de Ad deel uit van het Kenniscentrum HAN Sociaal; waarbinnen diverse lectoren onderzoek doen naar welzijns- en zorgvraagstukken en de samenhang en afstemming hiertussen. De samenwerking met het werkveld is geborgd middels een klankbordgroep die adviseert over de opzet van nieuwe onderwijsmodulen. Vestiging in Arnhem heeft geen negatief effect op de regionale spreiding, aangezien de (zijdelings) verwante Ad programma's zijn en worden gevestigd in Groningen, Eindhoven, Breda, Zwolle, Ede en Dordrecht.

De commissie concludeert dat de ruimte in het landelijk aanbod voor de Ad Sociaal Werk niet is aangetoond. De aanvraag voldoet niet aan criterium c in art. 6 van de Beleidsregel.

Gelet op het vorenstaande adviseert de Commissie Doelmatigheid Hoger Onderwijs u om negatief te besluiten op het voorliggende verzoek.

De Commissie Doelmatigheid Hoger Onderwijs

drs. P.M.M. Rullmann
voorzitter

**Commissie
Doelmatigheid
Hoger Onderwijs**

pagina 6 van 6 **Bijlage:**

Beoordelingskader macrodoelmatigheid nieuwe opleiding

Aan de hand van de in de Beleidsregel doelmatigheid hoger onderwijs van 3 juli 2014 genoemde voorwaarden worden voornemens tot het verzorgen van een nieuwe opleiding beoordeeld op doelmatigheid. Een nieuwe opleiding kan volgens artikel 6 van deze Beleidsregel alleen doelmatig worden geacht indien het voornemen voldoet aan de criteria a, b en c.

Volgens criterium a heeft het instellingsbestuur aangetoond dat uitbreiding van het landelijk aanbod met de nieuwe opleiding noodzakelijk is en dat de vernieuwing niet kan worden gerealiseerd binnen het landelijk bestaande opleidingsaanbod.

Volgens criterium b heeft het instellingsbestuur aangetoond dat er behoefte bestaat aan de nieuwe opleiding, zijnde overwegend een arbeidsmarktbehoefte, dan wel een overwegend maatschappelijke behoefte in combinatie met een arbeidsmarktbehoefte, dan wel een overwegend wetenschappelijke behoefte in combinatie met een arbeidsmarktbehoefte.

Volgens criterium c dient het instellingsbestuur aan te tonen dat er in het landelijk onderwijsaanbod ruimte is voor de opleiding. Indien de voorgenomen opleiding aansluit op zwaartepunten die de instelling heeft vastgelegd in de prestatieafspraken¹, wordt aangenomen dat is voldaan aan criterium c, tenzij naar het oordeel van de Minister reeds voldoende opleidingen in de behoefte kunnen voorzien.

---

¹ In de beschikkingen tot toekenning van de prestatiebekostiging heeft de Minister geen uitspraken gedaan over de doelmatigheid van eventueel in het voorstel aangekondigde nieuwe opleidingen of vestigingsplaatsen.